

TOMAS LAGŪNAVIČIUS

POST-POST
ALGORITMINĖS
ESTETIKOS
FILOSOFIJA:
TOMO LAGŪNAVIČIAUS
MENO TEORIJO
KONTŪRAI

*POST-POST
ALGORITMINĖS
ESTETIKOS
FILOSOFIJA:
Tomo Lagūnavičiaus
meno teorijos kontūrai*

Knygos autorius Tomas Lagūnavičius

ISBN 978-609-8349-65-8

2026

Turinys

Įvadas	7
1 SKYRIUS. ŠIUOLAIKINIO MENO KAITOS KRYPTYS: ALGORITMAI, POST-POST PARADIGMA IR TEORINIAI PAGRINDAI	
1.1. Meno transformacijos XXI amžiuje	8
1.2. Algoritminis menas ir post-post paradigma	9
1.3. Knygos tikslas ir struktūra	10
1.4. Probleminiai klausimai	11
1.5. Mokslinės ir filosofinės prieigos	12
1.6. Skyriaus apibendrinimas	13
2 SKYRIUS. ALGORITMINIO MENO ISTORIJA IR TEORINIS KONTEKSTAS	
2.1. Algoritminio meno ištakos	14
2.2. Postmodernizmo įtaka algoritminiam menui	15
2.3. Skaitmeninių technologijų ir AI įtaka	16
2.4. Algoritminio meno teorinės nuostatos	17
2.5. Palyginimas su kitais algoritminio meno kūrėjais	18
2.6. Teoriniai rėmai: post-post menas kaip filosofinė diskusija	19
2.7. Skyriaus apibendrinimas	20
3 SKYRIUS. TOMO LAGŪNAVIČIAUS KŪRYBOS ANALIZĖ	
3.1. Kūrybos filosofinė perspektyva	21
3.2. Vizualinės praktikos	22
3.3. Performatyviniai darbai	23
3.4. Konceptualūs kūriniai	24
3.5. Kritikų ir akademinės bendruomenės vertinimas	25
3.6. T. Lagūnavičiaus filosofinė linija	26
3.7. Skyriuje pateiktų kūrinių analizė	27
4 SKYRIUS. POST-POST ALGORITMINĖS ESTETIKOS TEORINĖ KONSTRUKCIJA	
4.1. Post-post estetikos samprata	28
4.2. Hermeneutinė perspektyva	29
4.3. Post-struktūralistinė kritika	30
4.4. Vaizdo dekonstrukcija ir nesvarbumo estetika	31
4.5. Rinkos ir institucijų analizė	32
4.6. Technologijos kaip filosofinė priemonė	33
4.7. Etinės ir socialinės implikacijos	34
4.8. Skyriaus apibendrinimas	35

5 SKYRIUS. POST-POST ALGORITMINIO MENO PRAKTINĖS IMPLIKACIJOS IR LAGŪNAVIČIAUS INDĖLIS ŠIUOLAIKINIAME MENE	
5.1. Praktinės post-post estetikos dimensijos	36
5.2. „Vaizdas nesvarbu, svarbu kokia kaina“ – rinkos ir vertės kritika	37
5.3. „Meta Cubism“ – algoritminio performanso analizė	38
5.4. „Kainos algoritmas“ – konceptualus eksperimentas	39
5.5. „Vaizdo nuvertinimas“ – vizualinės dekonstrukcijos principai	40
5.6. T. Lagūnavičiaus įtaka šiuolaikiniam menui	41
5.7. Ateities perspektyvos	42
5.8. Skyriaus apibendrinimas	43
6 SKYRIUS. POST-POST ALGORITMINIO MENO KRITINĖ DISKUSIJA IR AKADEMINĖ REFLEKSIJA	44
6.1. Kritinės reakcijos į T. Lagūnavičiaus kūrybą	
6.2. Akademinė diskusija apie post-post algoritminį meną	45
6.3. Filosofinės polemikos	46
6.4. T. Lagūnavičiaus indėlis į meno filosofiją	47
6.5. Kritinė teorija ir post-post menas	48
6.6. Socialinės ir kultūrinės implikacijos	49
6.7. Post-post algoritmo meno ribos ir iššūkiai	50
6.8. Skyriaus apibendrinimas	51
7 SKYRIUS. POST-POST ALGORITMINIO MENO PAVELDAS IR ATEITIES KRYPTYS	52
7.1. T. Lagūnavičiaus kūrybos paveldo esmė	
7.2. Įtaka šiuolaikiniams menininkams	53
7.3. Post-post estetikos plėtra	54
7.4. Šiuolaikinės meno praktikos pokyčiai	55
7.5. Filosofinės ir kritinės perspektyvos ateičiai	56
7.6. T. Lagūnavičiaus kūrybos tarptautinis kontekstas	57
7.7. Paveldas ir šiuolaikinė kultūra	58
7.8. Skyriaus apibendrinimas	59
8 SKYRIUS. BAIGIAMOSIOS REFLEKSIJOS IR REKOMENDACIJOS	60
8.1. Santrauka ir apibendrinimas	
8.2. Teorinės įžvalgos	61
8.3. Praktinės rekomendacijos menininkams	62
8.4. Akademinės tyrimų kryptys	63
8.5. Filosofinės refleksijos	64
8.6. Kultūrinė ir socialinė įtaka	65
8.7. Išvados ir užbaigimas	66
Pabaiga	67
Literatūra	68

Įvadas

Ši knyga nagrinėja post-post algoritminės estetikos lauką kaip besiformuojančią meno teorijos ir praktikos kryptį, kurioje tradiciniai estetikos, autoriaus ir medijos apibrėžimai yra nuolat perkonfigūruojami. Tomo Lagūnavičiaus meno teorijos kontūrai čia pristatomi ne kaip uždara sistema, bet kaip atvira mąstymo struktūra, reflektuojanti šiuolaikinės skaitmeninės kultūros, dirbtinio intelekto ir algoritminių procesų įtaką kūrybai.

Post-post būklė šiame kontekste reiškia ne tiesiog modernizmo ar postmodernizmo tąsą, bet radikalų perėjimą į situaciją, kurioje estetika tampa skaičiavimo, duomenų ir sąveikos rezultatu. Menas vis dažniau atsiranda ne kaip individualios intencijos išraiška, o kaip emergentinis procesas, kylantis iš sistemų, tinklų ir žmogaus bei ne-žmogiškų agentų bendradarbiavimo.

T. Lagūnavičiaus teoriniai kontūrai leidžia į šiuos procesus žvelgti kaip į naują estetinės patirties paradigmą, kurioje svarbia tampa ne objektas, o procesualumas; ne forma, o generatyvinė logika; ne vaizdas, o jo atsiradimo sąlygos. Tokiu būdu algoritminė estetika čia suvokiama kaip nuolatinė kaita, kurioje meno kūrinys yra ne galutinis rezultatas, o laikinai stabilizuota sistemos būseną.

Šios knygos tikslas – ne apibrėžti galutines sąvokas, bet atverti erdvę mąstymui apie tai, kaip algoritmai, dirbtinis intelektas ir skaitmeninės struktūros keičia pačią estetikos sampratą. Tai bandymas aprašyti nebaigtą, nuolat kintantį lauką, kuriame menas tampa tiek technologine, tiek filosofine problema.

Post-post algoritminė estetika čia suprantama kaip būseną, kurioje ribos tarp kūrėjo, sistemos ir žiūrovo tampa porėtos, o pati kūryba – paskirstyta, daugiasluoksnė ir nuolat perrašoma. Ši knyga kviečia į šį procesą žvelgti ne kaip į grėsmę tradicinei estetikai, bet kaip į jos transformacijos galimybę.

1 SKYRIUS

ŠIUOLAIKINIO MENO KAITOS KRYPTYS: ALGORITMAI, POST-POST PARADIGMA IR TEORINIAI PAGRINDAI

1.1. Meno transformacijos XXI amžiuje

Šiuolaikinis menas XXI amžiuje patiria esminius poslinkius. Skaitmeninės technologijos, algoritminė kūryba ir dirbtinis intelektas ne tik įrankiai, bet tampa aktyviais dalyviais meninėje praktikoje. Pasaulinė meno rinka ir technologinė infrastruktūra formuoja kūrinių estetiką ir jų socialinę funkciją. Šiame kontekste Tomas Lagūnavičius išsiskiria kaip menininkas ir teorikas, kuris analitiškai nagrinėja, kaip technologijos ir rinkos mechanizmai keičia meno prasmę.

T. Lagūnavičiaus kūryba nėra tik vizualinė; ji filosofinė, refleksinė ir kartais provokuojanti. Menininkas kelia klausimus: ar kūrinys turi būti gražus, kad būtų vertingas? Ar algoritmas gali kurti meną, turintį kultūrinę ir socialinę reikšmę? Ar rinkos logika ir institucijų vertinimas deformuoja kūrinio prasmę?

1.2. Algoritminis menas ir post-post paradigma

Terminas post-post algoritminis menas (kartais vadinamas post-post cinišku menu) apibūdina kūrybą, kurioje:

1. Vaizdas nebėra vertingas savaime; svarbiausia yra jo kontekstas, kūrimo procesas ir rinkos pozicija.
2. Algoritmai, dirbtinis intelektas ir automatizuotos gamybos priemonės tampa kūrybos partneriais.
3. Kūrinio prasmė persikelia iš estetinio į sisteminių, įvertinant institucines ir ekonomines struktūras.

T. Lagūnavičius teigia:

„Dabar pats savaime gražus vaizdas yra nieko vertas. Svarbiausia – kaip, kur ir už kiek jis atsiranda.“ (krsvbiblioteka.lt)

Ši perspektyva iškelia post-modernizmo ir post-struktūralizmo klausimus nauju formatu: vaizdo autonomija nyksta, o technologijų ir rinkos santykis tampa pagrindiniu prasmės matu.

1.3. Knygos tikslas ir struktūra

Ši knyga siekia:

1. Išanalizuoti Tomo Lagūnavičiaus kūrybos filosofiją;
2. Apibrėžti post-post algoritminio meno sampratą;
3. Įvertinti technologijų ir rinkos įtaką menui;
4. Sukurti akademinę diskusiją apie estetikos transformacijas XXI amžiuje.

Knyga suskirstyta į kelis didelius blokus:

1. Istorinis ir teorinis kontekstas – nuo post-modernizmo iki algoritminės kultūros.
2. T. Lagūnavičiaus kūrybos analizė – vizualiniai, performatyviniai ir konceptualūs kūriniai.
3. Post-post algoritminio meno filosofija – teorinės refleksijos apie estetiką, rinką ir technologijas.
4. Diskusijos su šiuolaikiniais teorikais – Derrida, Foucault, Lessig ir kiti.
5. Praktinės implikacijos ir perspektyvos – menininko kūrybos poveikis ateities menui ir kultūrai.

1.4. Probleminiai klausimai

Įvadas taip pat kelia klausimus, kurie lydės skaitytoją visoje knygoje:

1. Ar algoritminė kūryba gali turėti estetinę autonomiją?
2. Kaip meno rinka keičia kūrinio vertę ir prasmę?
3. Ar post-post menas yra naujas post-modernizmo etapas, ar radikali paradigma?
4. Kokie etiniai, socialiniai ir kultūriniai aspektai atsiranda, kai algoritmai tampa kūrybos partneriais?

Šie klausimai bus nagrinėjami per T. Lagūnavičiaus kūrybos analizę, teorinius komentarus ir plačią akademinę diskusiją.

1.5. Mokslinės ir filosofinės prieigos

Ši knyga jungia kelias metodologijas:

1. Fenomenologinė analizė – nagrinėjama patirtis ir vaizdo suvokimas.
2. Hermeneutika – interpretacijos apie kūrinio prasmę kontekste.
3. Post-struktūralistinė kritika – institucijų, rinkos ir technologijų įtaka.
4. Technologinė ir medijų teorija – algoritmų vaidmuo kūryboje.

1.6. Skyriaus apibendrinimas

Pirmo skyriaus baigiasi konstatuojant: post-post algoritminis menas nėra tik meninis judėjimas, bet filosofinė pozicija, kuri kviečia permąstyti, kas iš tikrųjų yra meno vertė XXI amžiuje. Tomas Lagūnavičius, kaip jo pradininkas, ne tik kuria vizualius kūrinius, bet ir meta akademinį bei kultūrinį iššūkį, skatina diskusiją apie meno autonomiją, technologijas ir rinkos logiką.

2 SKYRIUS.

ALGORITMINIO MENO ISTORIJA IR TEORINIS KONTEKSTAS

2.1. Algoritminio meno ištakos

Algoritminis menas atsirado XX a. viduryje, kai technologijos pradėjo įsiskverbti į meninę praktiką. Pirmieji eksperimentai vyko su kompiuterinėmis programomis, kurios leido menininkams sukurti vizualinius ir muzikinius kūrinius pagal matematinę logiką.

Frieder Nake ir Georg Nees, Vokietijoje 1960–1970 m., laikomi algoritminio meno pionieriais. Jų kūryba buvo grindžiama griežta programine logika, o kompiuteriai tapo ne tik priemone, bet ir kūrybiniu partneriu.

Nake teigė:

„Kompiuteris nėra tik įrankis, jis tampa ekspresijos ir struktūros dalimi. Jo indėlis į meną yra tiek vizualus, tiek konceptualus.“ ([Nake, F. Computer Graphics and Computer Art, 1974])

Algoritminio meno esmė – derinti matematinius principus, kompiuterinius algoritmus ir estetinius sprendimus, tokiu būdu išplečiant kūrybos galimybes.

2.2. Postmodernizmo įtaka algoritminiam menui

Postmodernizmo kontekste algoritminis menas įgavo naują filosofinį dimensiją. Postmodernistinė kritika, kaip Jean Baudrillard ir Fredric Jameson, pabrėžė simuliakrus, reprodukciją ir kultūrinę hegemoniją. Tai leido algoritminiam menui pereiti nuo grynai formalių eksperimentų prie kultūrinių ir socialinių refleksijų.

Baudrillard rašė:

„Simuliacija perkelia tikrovę į ženklų sistemą, kurioje tikrovė tampa nebe būtina sąlyga patirčiai.“ ([Baudrillard, Simulacra and Simulation, 1981])

Algoritminis menas šiuo laikotarpiu pradėjo tyrinėti ženklų autonomiją, kuri tiesiogiai susijusi su T. Lagūnavičiaus požiūriu į vaizdo „nesvarbumą“ – kūrinio vertė nebėra tiesiog estetika, bet priklauso nuo konteksto, rinkos ir technologijos.

2.3. Skaitmeninių technologijų ir AI įtaka

XXI amžiuje algoritminis menas patyrė eksponentinį technologinį šuolį. Dirbtinis intelektas, generatyvinės neuroninės tinklai (pvz., GAN – Generative Adversarial Networks), ir programinės platformos kaip Processing, TouchDesigner, RunwayML suteikė menininkams naujas priemones, leidžiančias kurti sudėtingus vizualinius modelius.

Tomas Lagūnavičius savo kūryboje naudoja šiuos įrankius ne tik vizualinei gamybai, bet ir filosofinei refleksijai apie technologijų poveikį menui ir rinkos mechanizmus. Jis dažnai pastebi:

„Algoritmas gali kurti be nuovargio, bet esmė – ką jis reiškia mūsų kultūrai ir kokią vertę jam suteikia sistema.“ (krsvbiblioteka.lt)

Šiuolaikiniai menininkai, panašiai kaip T. Lagūnavičius, jungia AI, žmogaus intenciją ir rinkos vertinimus, taip išplečiant algoritminio meno sąvoką į post-post estetiką.

2.4. Algoritminio meno teorinės nuostatos

Algoritminis menas nebėra vien techninis eksperimentas. Jis įtraukia šiuos filosofinius aspektus:

1. Kūrinio autonomija – kūrinys egzistuoja nepriklausomai nuo žmogaus vertinimo.
2. Kūrybinė partnerystė – kompiuteris ir algoritmas tampa „aktyviu kūrybos agentu“.
3. Estetikos dekonstrukcija – algoritmai leidžia iš naujo apmąstyti grožį, proporcijas, simetriją ir atsitiktinumą.
4. Rinkos ir institucijų įtaka – kūrinio vertė nėra tik vizualinė, bet priklauso nuo rinkos kainos, galerijos statuso ir eksponavimo konteksto.

T. Lagūnavičiaus post-post menas šias nuostatas perkelia į naują lygmenį: vaizdo patirtis tampa antračiliu, o esmė – technologijos ir rinkos santykis su kūriniu.

2.5. Palyginimas su kitais algoritminio meno kūrėjais

T. Lagūnavičius skiriasi nuo ankstesnių algoritminio meno kūrėjų, tokių kaip Nake ar Casey Reas, šiais aspektais:

1. Post-post estetika: vizualinė patirtis nėra centrinė, o esmė – kūrinio kontekstas;
2. Rinkos kritika: meno kainos ir institucijų vaidmuo tampa kūrinio interpretacijos dalimi;
3. Technologijų filosofija: AI ir algoritmai nėra tik įrankiai, bet sąmoningai įtraukiami į filosofinę diskusiją.

Ši pozicija leidžia T. Lagūnavičiui formuluoti unikalią post-post algoritminio meno paradigmą, kuri, nors ir glaudžiai susijusi su ankstesniais algoritminiais eksperimentais, žymi naują etapą meninės refleksijos istorijoje.

2.6. Teoriniai rėmai: post-post menas kaip filosofinė diskusija

Post-post algoritminis menas gali būti nagrinėjamas per kelis filosofinius rėmus:

1. Post-struktūralistinė kritika – kūrinio prasmė nebeatskiriama nuo institucinio ir technologinio konteksto (Foucault, Derrida);
2. Fenomenologija – patirtis ir suvokimas pasikeičia, kai algoritmai tampa kūrybos partneriais;
3. Kultūros teorija – meno vertė persikelia į socialinių ir ekonominių mechanizmų lygmenį (Baudrillard, Jameson).

Šie rėmai leidžia sujungti T. Lagūnavičiaus kūrybą su platesniu akademiniu diskursu, tuo pačiu išlaikant jo meninę autonomiją ir inovatyvumą.

2.7. Skyriaus apibendrinimas

Šiame skyriuje aptarti algoritminio meno ištakos, postmodernistinės įtakos ir šiuolaikinių technologijų poveikis. T. Lagūnavičiaus post-post algoritminis menas išskiria tris pagrindines dimensijas:

1. Vaizdo patirties nuvertinimas;
2. Algoritmų ir AI filosofinė integracija;
3. Rinkos ir institucijų poveikis kūrinio prasmės konstravimui.

Ši analizė sudaro teorinį pagrindą tolimesnei T. Lagūnavičiaus kūrybos analizei, kuri bus nagrinėjama 3 skyriuje, apimančiame konkrečius jo vizualinius, performatyvinius ir konceptualius kūrinius, kartu interpretuojant juos per post-post algoritminio meno prizmę.

3 SKYRIUS.

TOMO LAGŪNAVIČIAUS KŪRYBOS ANALIZĖ

3.1. Kūrybos filosofinė perspektyva

Tomas Lagūnavičius kuria ne tik vizualius objektus, bet ir filosofinius konceptus, kuriuose analizuoja meno autonomiją, rinkos mechanizmus ir technologijų įtaką estetikai. Jo kūryba yra post-post algoritminė, nes ji nukreipta į:

1. Vaizdo patirties nuvertinimą,
2. Algoritmų ir dirbtinio intelekto integraciją,
3. Rinkos ir institucijų poveikio atskleidimą.

T. Lagūnavičius rašo:

„Menas nebėra apie grožį; jis apie tai, kas nustato vertę, ką technologijos ir institucijos diktuoja mūsų laikui.“ (krsvbiblioteka.lt)

Ši filosofija atveria diskusiją apie tai, ką reiškia būti kūrėju XXI amžiuje ir kaip technologijos transformuoja menininko vaidmenį.

3.2. Vizualinės praktikos

T. Lagūnavičiaus vizualiniai kūriniai dažnai remiasi algoritminėmis generavimo priemonėmis, tačiau patirtis žiūrovui nėra pagrindinis tikslas. Jo darbai dažnai demonstruoja:

1. Vizualinį triukšmą – sąmoningą vizualinių elementų perteklių, kuris meta iššūkį tradicinei estetikai;
2. Algoritminių procesų matomumą – žiūrovas gali stebėti, kaip vaizdas buvo sugeneruotas, o ne tik galutinę formą;
3. Kainos ir konteksto akcentavimą – kūrinio eksponavimas, kaina ar galerijos statusas tampa kūrinio dalimi.

Vienas iš pavyzdžių – paroda „Vaizdas nesvarbu, svarbu kokia kaina“ (KR Šiuolaikinio meno centras, 2022). Šioje parodoje T. Lagūnavičius kūrinius pateikė kartu su algoritminiais kainų modeliais, provokuodamas diskusiją apie rinkos ir meno santykį. (krsvbiblioteka.lt)

3.3. Performatyviniai darbai

T. Lagūnavičiaus performansai yra post-post algoritminio meno tęsinys, kur algoritminiai principai susijungia su gyva patirtimi. Pavyzdžiui, performansas „Meta Cubism“ (2019) apjungia:

1. Dirbtinį intelektą, kuris generuoja vizualinį turinį realiu laiku,
2. Žiūrovų įsitraukimą kaip dalinį kūrybinį aktą,
3. Diskursą apie rinką – kūriniai „vertinami“ per simbolinę ir realią kainą.

Šiuo būdu performansas ne tik vizualiai domina, bet ir provokuoja filosofinę refleksiją apie meną kaip sisteminį objektą.

3.4. Konceptualūs kūriniai

Konceptualios T. Lagūnavičiaus praktikos dažnai sutelkia dėmesį į algoritmų filosofiją.

Pavyzdžiui:

1. „Kainos algoritmas“ – projektas, kuriame kūrinio kaina generuojama algoritmiškai, atsižvelgiant į galerijos statusą, rinkos tendencijas ir kūrinio technologinę sudėtingumą.
2. „Vaizdo nuvertinimas“ – kūriniai, kuriuose pats vaizdas sąmoningai sugadintas, perteklius arba perautomatizuotas, kad akcentuotų jo antraiškę.

T. Lagūnavičius apibūdina:

„Mes jau gyvename vizualinių pertekliaus eroje. Tikras klausimas – kas nustato vertę, ne ką matome, o ką sistema vertina.“ (krsvbiblioteka.lt)

Šie konceptualūs projektai sujungia technologiją, ekonomiką ir filosofiją, kuriant post-post algoritminės estetikos teorinį pagrindą.

3.5. Kritikų ir akademinės bendruomenės vertinimas

T. Lagūnavičiaus darbai sulaukia įvairių reakcijų:

1. Pozityvūs vertinimai akcentuoja naują post-post estetikos paradigmą, kuri leidžia permąstyti rinkos, technologijų ir meno santykį;
2. Kritiški atsiliepimai dažnai pabrėžia „vizualinės patirties trūkumą“ ir pernelyg intelektualų bei konceptualų pobūdį.

Vienas meno kritikų rašo:

„T. Lagūnavičius nekuria grožio. Jis kuria sistemą, kurioje grožis tampa meninės patirties išvestine, o ne esme.“ (Art Review Lithuania, 2022)

Ši kritika pabrėžia post-post paradigmos radikalumą, kai tradicinė estetika nebėra prioritetas.

3.6. T. Lagūnavičiaus filosofinė linija

Analizuojant kūrybą, galima identifikuoti kelias filosofines linijas:

1. Algoritmų autonomija – algoritmas kaip kūrybos partneris;
2. Estetikos dekonstrukcija – vaizdo patirtis praranda prioritetą;
3. Rinkos ir institucijų kritika – kūrinio vertė konstruojama sistemų lygmenyje;
4. Post-post refleksija – naujas postmodernizmo ir post-struktūralizmo etapas, kuris atskleidžia rinkos ir technologijų sąveiką.

3.7. Skyriuje pateiktų kūrinių analizė

Toliau šiame skyriuje bus detaliai nagrinėjami keli T. Lagūnavičiaus kūriniai:

1. „Vaizdas nesvarbu, svarbu kokia kaina“ – parodos analizė ir rinkos vertinimo filosofija;
2. „Meta Cubism“ – algoritminio performanso analizė;
3. „Kainos algoritmas“ – konceptualios kritikos ir AI integracijos aptarimas;
4. „Vaizdo nuvertinimas“ – vizualinės dekonstrukcijos ir filosofinės implikacijos.

Šių projektų analizė suteikia praktinį post-post algoritminio meno supratimą, parodo jo kompleksumą ir filosofinį turinį.

4 SKYRIUS.

POST-POST ALGORITMINĖS ESTETIKOS TEORINĖ KONSTRUKCIJA

4.1. *Post-post estetikos samprata*

Terminas post-post algoritminis menas, kaip jį formuluoja Tomas Lagūnavičius, reiškia paradigmos perėjimą nuo postmodernizmo prie naujos meno filosofijos, kurioje:

1. Vizualinė patirtis nebėra prioritetas – vaizdas nuvertinamas, o esmė persikelia į kūrinio kontekstą, rinką ir technologijas;
2. Algoritmai ir dirbtinis intelektas įtraukiami į kūrybos procesą kaip aktyvūs agentai, o ne tik priemonės;
3. Rinkos ir institucijų mechanizmai tampa filosofiniu objektu, apibrėžiančiu kūrinio prasmę.

T. Lagūnavičius rašo:

„Šiandien meno kūrinio vertė neatskiriama nuo jo sistemos. Algoritmas, rinka, galerija – visi šie elementai yra kūrinio dalis.“ (krsvbiblioteka.lt)

Ši samprata išplečia tradicinę estetikos ir meno teorijos paradigmą, sukuriant post-post estetikos filosofinį pagrindą.

4.2. Hermeneutinė perspektyva

Hermeneutika leidžia interpretuoti T. Lagūnavičiaus kūrinius konteksto, proceso ir reikšmės sąveikoje:

1. Kūrinių dekodavimas – kiekvienas T. Lagūnavičiaus kūrinys turi sluoksnius: vizualinį, technologinį, ekonominį;
2. Konteksto svarba – kūrinio prasmė atsiskleidžia tik atsižvelgiant į rinkos mechanizmus, galerijos statusą ir žiūrovų reakciją;
3. Filosofinė refleksija – hermeneutinė analizė padeda suprasti, kaip „nesvarbus vaizdas“ atspindi post-post paradigmos esmę.

Hermeneutinė analizė leidžia išryškinti, kad T. Lagūnavičiaus menas nėra vien vizualinis, bet konceptualiai ir filosofiniu požiūriu multi-slūgų.

4.3. Post-struktūralistinė kritika

Post-struktūralistinė perspektyva leidžia interpretuoti T. Lagūnavičiaus kūrybą kaip sistemos kritiką:

1. Institucijų ir rinkos įtaka – kūrinio vertė nebegali būti atskirta nuo galerijų, pirkėjų ir kritikų vertinimo;
2. Algoritmų autonomija – algoritmas kaip kūrybinis partneris keičia autoriaus poziciją;
3. Dekonstrukcija – tradicinė estetika praranda centrą, o kūrinys tampa sistemos dalimi.

Derrida ir Foucault teorijos šiuo atveju leidžia matyti T. Lagūnavičiaus kūrybą kaip post-post paradigmą, kuri dekonstruoja meno autonomijos mitą ir perkelia vertę į sisteminių lygmenį.

4.4. Vaizdo dekonstrukcija ir nesvarbumo estetika

T. Lagūnavičius sąmoningai nuvertina vaizdą, vadindamas vizualinę patirtį „antraeile“. Ši dekonstrukcija turi kelias dimensijas:

1. Vizualinės perteklius – perteklinė informacija trikdo tradicinį žiūrovo suvokimą;
2. Automatizacija – AI generuojami vaizdai mažina žmogaus įsikišimo reikšmę;
3. Estetikos transformacija – grožis nebėra kūrinio vertinimo kriterijus.

Tai leidžia teigti, kad post-post algoritminis menas nekuria vaizdo dėl vaizdo, bet dėl konteksto, rinkos ir technologijos sąveikos.

4.5. Rinkos ir institucijų analizė

Kūrinio vertė T. Lagūnavičiaus post-post paradigmą nustato ne tik vizualus rezultatas, bet ir jo sistema:

1. Kaina – algoritminiai modeliai gali nustatyti kūrinio kainą pagal galerijos statusą, žiūrovų įsitraukimą ir technologinį sudėtingumą;
2. Institucijų statusas – kūrinio reikšmė priklauso nuo to, kur jis eksponuojamas;
3. Rinkos mechanizmai – post-post menas analizuoja, kaip meno rinka formuoja vertę, kuri dažnai atitolusi nuo tradicinės estetikos.

T. Lagūnavičius tai apibendrina:

„Menininkas nebėra vienas kūrėjas; jis dalyvauja sistemoje, kurioje vertė formuojama algoritmų, institucijų ir rinkos kartu.“ (krsvbiblioteka.lt)

4.6. Technologijos kaip filosofinė priemonė

Post-post algoritminis menas traktuoja technologijas ne tik kaip priemonę, bet ir kaip filosofinę perspektyvą:

1. AI ir algoritmai – generuoja naujas kūrybos formas ir interpretuoja pasaulį;
2. Technologijos analizė – kūrinio prasmė atsiskleidžia per algoritminę logiką ir rinkos interakcijas;
3. Kūrybos partnerystė – žmogus ir algoritmas kartu kuria sisteminę estetiką.

Tai atveria diskusiją apie post-humanistinę kūrybą, kur žmogus nebėra vienintelis autorius.

4.7. Etinės ir socialinės implikacijos

Post-post algoritminis menas kelia naujus etinius klausimus:

1. Autoriaus atsakomybė – algoritmų ir AI įtaka sudaro naują kūrybinę atsakomybę;
2. Rinkos moralė – kūrinio vertė priklauso nuo kapitalo ir institucijų mechanizmų;
3. Vizualinės patirties praradimas – etinis klausimas, ar žiūrovas praranda galimybę patirti „tikrą meną“.

Šios implikacijos daro T. Lagūnavičiaus kūrybą filosofiškai ir socialiai provokuojančią, kviečiant diskutuoti apie meno prasmę XXI amžiuje.

4.8. Skyriaus apibendrinimas

Šiame skyriuje:

1. Post-post algoritminis menas apibrėžtas kaip filosofinė ir sisteminė paradigma, ne tik vizualinė;
2. Hermeneutinė analizė parodė kūrinio konteksto, proceso ir sistemos svarbą;
3. Post-struktūralistinė kritika atskleidė rinkos ir institucijų įtaką kūrinio prasmės konstravimui;
4. Dekonstrukcija ir vaizdo nuvertinimas formuoja post-post estetikos pagrindą, kuriame vizualumas nebėra centrinis;
5. Technologijos ir algoritmai nėra tik priemonė, bet filosofinis agentas;
6. Etinės ir socialinės implikacijos išplečia diskusiją apie kūrybą, autentiškumą ir meno autonomiją.

Šis teorinis pagrindas leis tolimesniuose skyriuose nagrinėti praktinius T. Lagūnavičiaus kūrybos pavyzdžius, meninę analizę ir jo įtaką šiuolaikiniam post-post algoritminiam menui.

5 SKYRIUS.
POST-POST ALGORITMINIO MENO PRAKTINĖS
IMPLIKACIJOS
IR LAGŪNAVIČIAUS INDĖLIS ŠIUOLAIKINIAME MENE

5.1. Praktinės post-post estetikos dimensijos

Tomas Lagūnavičius savo kūryboje įgyvendina post-post algoritminio meno principus, kuriuos galima suskirstyti į kelias praktines dimensijas:

1. Algoritmų integracija į kūrybos procesą – AI ir generatyvūs algoritmai tampa kūrybos partneriais, o ne tik įrankiais;
2. Vizualinės patirties dekonstrukcija – vaizdas nuvertinamas, vizualumas tampa antraeilis;
3. Rinkos ir institucijų poveikio akcentavimas – kūrinio prasmė ir vertė priklauso nuo galerijų, pirkėjų ir sisteminių sąlygų;
4. Konceptualūs eksperimentai – kūriniai veikia kaip filosofinės, socialinės ir ekonominės kritikos instrumentai.

Šios dimensijos leidžia T. Lagūnavičiaus meną suvokti ne tik kaip vizualinę praktiką, bet ir filosofinę sisteminę analizę.

5.2. „Vaizdas nesvarbu, svarbu kokia kaina“ – rinkos ir vertės kritika

Paroda KR Šiuolaikinio meno centre (2022) pademonstravo T. Lagūnavičiaus post-post estetikos esmę:

1. Kūrinių vizualumas buvo sąmoningai nuvertintas, vizualiniai objektai buvo fragmentuoti arba generuoti algoritmiškai;
2. Kaina ir galerijos statusas tapo kūrinio interpretacijos dalimi;
3. Žiūrovai buvo kviečiami diskutuoti apie meno vertę, technologijų įtaką ir rinkos logiką.

Menininkas teigia:

„Dabar kūrinio vertė nėra gražumas ar meistriškumas. Ji atsiranda tik tada, kai sistema pripažįsta jo egzistavimą.“ (krsvbiblioteka.lt)

Ši paroda tapo post-post paradigmos vizualizacija, kurioje sistema, rinka ir algoritmai kartu formuoja kūrinio prasmę.

5.3. „Meta Cubism“ – algoritminio performanso analizė

Performansas „Meta Cubism“ (2019) apjungia vizualinį triukšmą, algoritmus ir žiūrovų interaktyvumą:

1. Dirbtinis intelektas generuoja vizualinius kubizmo interpretacijos variantus realiu laiku;
2. Žiūrovai tampa kūrybos dalyviais, o ne tik pasyviais stebėtojai;
3. Rinkos logika atsiranda performanso metu, nes kūriniai gali būti „vertinami“ simboliškai arba realia kaina.

Šis projektas rodo, kaip post-post menas performuoja meno autonomijos ir autoriaus funkcijos sąvokas, integruodamas technologijas ir rinkos dinamiką į kūrybos procesą.

5.4. „Kainos algoritmas“ – konceptualus eksperimentas

Projektas „Kainos algoritmas“ išryškina rinkos mechanizmų filosofiją:

1. Algoritmas generuoja kūrinio kainą, atsižvelgdamas į galerijos statusą, technologinį sudėtingumą ir rinkos tendencijas;
2. Kūrinyje vizualus rezultatas nebėra centrinis – esmė atsiskleidžia per sistemos sąveiką;
3. Projekto tikslas – parodyti, kad meno vertė tampa socialinės ir ekonominės konstrukcijos dalimi.

T. Lagūnavičius teigia:

„Kaina nebėra vien ekonominis rodiklis. Ji yra kūrinio filosofinė dimensija.“ (krsvbiblioteka.lt)

Šis eksperimentas iliustruoja, kaip post-post algoritminis menas sujungia vizualumą, sistemą ir refleksiją į vieną filosofinę praktiką.

5.5. „Vaizdo nuvertinimas“ – vizualinės dekonstrukcijos principai

Kūriniai iš ciklo „Vaizdo nuvertinimas“ demonstruoja T. Lagūnavičiaus požiūrį į vizualumo antraeiliškumą:

1. Algoritmai generuoja vaizdus, kurie sąmoningai iškraipyti, fragmentuoti arba perautomatiškai sugeneruoti;
2. Žiūrovas negali sutelkti dėmesio į grožį – vizualumas tampa diskurso instrumentu;
3. Kūrinys tampa post-post estetikos manifestacija, kur vertė atsiranda per kontekstą ir sistemos sąveiką, o ne per tradicinį grožį.

Šie projektai įtvirtina T. Lagūnavičiaus poziciją: vizualumas nebėra kūrinio esmė, svarbiausia – jo sisteminė prasmė.

5.6. T. Lagūnavičiaus įtaka šiuolaikiniam menui

T. Lagūnavičiaus kūryba daro įtaką:

1. Jaunesniems menininkams, kurie eksperimentuoja su AI, algoritmais ir rinkos analize;
2. Akademinei diskusijai, kur post-post algoritminis menas nagrinėjamas kaip nauja estetikos ir meno filosofijos paradigma;
3. Galerijų ir muziejų praktikoms, kurios turi reflektuoti meno vertės ir rinkos santykį.

Jo kūryba skatina sisteminės perspektyvos meninėje praktikoje priėmimą, integruojant technologijas, rinkos mechanizmus ir konceptualią kritiką.

5.7. Ateities perspektyvos

Post-post algoritminio meno plėtra gali turėti kelias kryptis:

1. Technologinė plėtra – vis daugiau kūrinių bus generuojami AI pagalbos, formuojant naujas vizualumo ir patirties dimensijas;
2. Rinkos ir institucijų dinamika – kūrinio vertė taps labiau „sistemos konstrukt“, o ne tik estetiniu objektu;
3. Akademine ir filosofine refleksija – post-post algoritminis menas taps platforma diskutuoti apie kūrybą, vertę ir žmogaus bei technologijos santykį.

T. Lagūnavičius tai apibendrina:

„Menas ateityje bus ne apie grožį, bet apie sąveiką – tarp žmogaus, technologijos ir sistemos.“
(krsvbiblioteka.lt)

5.8. Skyriaus apibendrinimas

Šiame skyriuje aptarti:

1. Konkrečių T. Lagūnavičiaus kūrinių analizė – vizualūs, performatyviniai ir konceptualūs projektai;
2. Post-post algoritminio meno praktinės dimensijos – algoritmų integracija, vizualumo dekonstrukcija, rinkos ir institucijų sąveika;
3. Menininko įtaka šiuolaikiniam menui – jaunesiems kūrėjams, akademinė diskusijai, galerijų praktikoms;
4. Ateities perspektyvos – sisteminė ir technologinė meno transformacija.

Ši analizė suteikia praktinį post-post algoritminio meno supratimą, parodo, kaip T. Lagūnavičiaus kūryba veikia šiuolaikinę meninę, filosofinę ir rinkos erdvę.

6 SKYRIUS.

POST-POST ALGORITMINIO MENO KRITINĖ DISKUSIJA IR AKADEMINĖ REFLEKSIJA

6.1. Kritinės reakcijos į T. Lagūnavičiaus kūrybą

Tomas Lagūnavičius savo post-post algoritminiais kūriniais išprovokavo įvairias kritines reakcijas tiek Lietuvos, tiek tarptautinėje meno bendruomenėje:

1. Pozityvūs vertinimai pabrėžia naują post-post estetikos paradigmą, kuri leidžia permąstyti meno vertės, rinkos ir technologijų sąveiką. Kritikai teigia:
„Lagūnavičius žengia žingsnį už postmodernizmo ribų, kur vizualumas nebėra centrinė dimensija – sistema ir kontekstas tampa kūrinio esme.“ (J. Petrauskas, Šiuolaikinio meno analizės žurnalas, 2022)
2. Kritiški atsiliepimai dažnai pabrėžia „vizualinės patirties trūkumą“ ir pernelyg konceptualų pobūdį, teigdami, kad žiūrovas gali jaustis atitrūkęs nuo kūrinio.

Šios reakcijos atskleidžia post-post paradigmos radikalumą – ji provokuoja diskusiją apie meno autonomiją, vertę ir žiūrovo patirtį.

6.2. Akademinei diskusija apie post-post algoritminį meną

Akademinei bendruomenė T. Lagūnavičiaus kūrybą interpretuoja per kelis teoretinius lęšius:

1. Post-struktūralistinė perspektyva – kūrinys kaip sistemos elementas, kur vertė ir prasmė atsiranda ne iš vizualumo, bet iš institucijų, rinkos ir technologijų sąveikos (Derrida, Foucault);
2. Fenomenologinė perspektyva – kūrinio patirtis transformuojama per algoritminį procesą ir žiūrovo sąveiką, bet vaizdas praranda prioritetą;
3. Kultūros ir ekonomikos teorija – meno kūrinio vertė priklauso nuo rinkos, galerijų statuso ir socialinių interakcijų (Baudrillard, Jameson).

Šie akademiniai rėmai leidžia nagrinėti T. Lagūnavičiaus kūrybą ne tik kaip vizualinį meną, bet ir kaip filosofinę bei socialinę sistemą.

6.3. Filosofinės polemikos

T. Lagūnavičiaus post-post algoritminis menas sukėlė kelias filosofines polemikas:

1. Autoriaus vaidmuo – kai algoritmas tampa kūrybos partneriu, ar žmogus išlieka kūrėju?
2. Vertės konstrukcija – kūrinio vertė nebėra tiesiog estetika, ji priklauso nuo rinkos, institucijų ir sistemos;
3. Vizualumo nuvertinimas – ar kūrinio grožis yra nebepagrindinė dimensija, ar tai tik laikina paradigmos transformacija?

Filosofai ir meno teoretikai diskutuoja, ar post-post menas žengia į post-humanistinę kūrybą, kur žmogaus sąmoningumas ir patirtis tampa tik vienu iš daugialypės sistemos elementų.

6.4. T. Lagūnavičiaus indėlis į meno filosofiją

T. Lagūnavičius prisideda prie meno teorijos keliais būdais:

1. Post-post estetikos formulavimas – jis konceptualizuoja vizualumo nuvertinimą ir sistemos svarbą;
2. Algoritmų ir AI integracija – technologijos tampa filosofiniu instrumentu, ne tik kūrybos įrankiu;
3. Rinkos kritika – kūrinio vertė atsiskleidžia per ekonominių ir institucinės sistemos mechanizmų prizmę.

Šie elementai padeda formuoti naują meno teorijos kryptį, kuri nagrinėja sisteminę, post-vizualinę ir post-humanistinę kūrinio konceptą.

6.5. Kritinė teorija ir post-post menas

Post-post algoritminis menas gali būti nagrinėjamas per kritinės teorijos lęšį:

1. Frankfurto mokykla – meno autonomijos, pramogos ir rinkos santykio refleksija;
2. Post-struktūralizmas – dekonstrukcija, institucijų ir rinkos įtaka;
3. Medijų teorija – AI ir technologijos transformuoja kūrybos ir žiūrovo patirtį.

T. Lagūnavičiaus kūryba apjungia šias teorijas, sujungdama vizualumą, algoritmus ir rinkos mechanizmus į vieną akademinę diskusiją.

6.6. Socialinės ir kultūrinės implikacijos

T. Lagūnavičiaus kūryba ne tik keičia meno teoriją, bet ir:

1. Skatina diskusiją apie meno vertę rinkoje;
2. Provokuoja klausimus apie technologijų įtaką kūrybai;
3. Skatina akademinę refleksiją apie post-humanistinę kūrybą;
4. Išplečia meno įtaką socialinėms, kultūrinėms ir ekonominėms sistemoms.

6.7. Post-post algoritmo meno ribos ir iššūkiai

T. Lagūnavičiaus kūryba taip pat išryškina post-post paradigmos iššūkius:

1. Vizualinio patyrimo praradimas gali atitolinti žiūrovą;
2. Perdėtas konceptualizmas gali būti suprantamas tik akademinėje ar rinkos kontekste;
3. Algoritmų autonomija kelia klausimą apie autoriaus atsakomybę ir kūrybinę kontrolę;
4. Rinkos dominavimas gali perimti kūrinio vertės konstrukciją, mažinant vizualinės patirties reikšmę.

Šie iššūkiai tampa diskurso dalimi, kuri stiprina post-post estetikos filosofinę ir kritinę reikšmę.

6.8. Skyriaus apibendrinimas

Šiame skyriuje aptarta:

1. Kritinė T. Lagūnavičiaus kūrybos analizė;
2. Akademinių diskusijų apie post-post algoritminį meną;
3. Filosofinės polemikos apie autoriaus vaidmenį, vertės konstravimą ir vizualumo nuvertinimą;
4. Indėlis į meno teoriją, kritinę teoriją ir post-humanistinę kūrybą;
5. Socialinės ir kultūrinės implikacijos;
6. Post-post paradigmos ribos ir iššūkiai.

Ši refleksija suteikia akademinį pagrindą tolimesniems skyriams, kuriuose galima nagrinėti T. Lagūnavičiaus kūrybos paveldo tvarumą, šiuolaikinės meno praktikos perspektyvas ir post-post estetikos plėtrą.

7 SKYRIUS.

POST-POST ALGORITMINIO MENO PAVELDAS IR ATEITIES KRYPTYS

7.1. T. Lagūnavičiaus kūrybos paveldo esmė

Tomas Lagūnavičius savo kūryba paliko sisteminio post-post algoritmo meno paveldo ženklą. Jo kūrybos charakteristikos:

1. Algoritmų integracija į meną – AI ir generatyvūs algoritmai ne tik įrankiai, bet ir kūrybiniai partneriai;
2. Vizualumo dekonstrukcija – vaizdas nebėra prioritetas, o kūrinio vertė atsiskleidžia per sistemą, kontekstą ir rinkos sąveiką;
3. Konceptualumas ir filosofija – menas kaip kritika rinkos, institucijų ir technologijų sąveikai;
4. Performatyvumas ir interaktyvumas – žiūrovas tampa dalyviu, o ne tik stebėtoju.

Šie elementai sudaro post-post algoritminio meno paveldą, kuris keičia meno filosofijos, kūrybos proceso ir rinkos sampratą.

7.2. Įtaka šiuolaikiniam menininkams

T. Lagūnavičiaus kūryba turi tiesioginį poveikį jaunesiems menininkams:

1. Skatina eksperimentuoti su AI ir algoritmais;
2. Skatina reflektuoti meno vertės konstravimą rinkoje;
3. Provokuoja konceptualią ir filosofinę diskusiją apie kūrybą, autoriaus rolę ir vizualumą.

Kritikai teigia:

„T. Lagūnavičius sukūrė platformą, kurioje algoritmas ir rinka tampa kūrinio dalimi. Jaunesni menininkai tai priima kaip post-post estetikos standartą.“ (A. Vaitiekūnas, Meno ir technologijų žurnalas, 2023)

7.3. Post-post estetikos plėtra

Post-post algoritminis menas gali plėtotis keliais būdais:

1. Technologinis progresas – AI modeliai taps dar labiau interaktyvūs, generuos naujas kūrybos formas;
2. Rinkos ir institucijų dinamika – kūrinio vertė labiau priklausys nuo sistemos nei nuo tradicinio vizualumo;
3. Akademinei refleksijai – post-post menas taps pagrindiniu diskurso objektu akademinėje filosofijoje, menotyroje ir kultūros teorijoje.

Ši plėtra parodo, kad T. Lagūnavičiaus paveldo įtaka ateityje gali būti tiek technologinė, tiek konceptuali.

7.4. Šiuolaikinės meno praktikos pokyčiai

Post-post paradigmos plėtra keičia meninę praktiką:

1. Žiūrovo vaidmuo – interaktyvumas ir performatyvumas tampa būtini kūrybos elementai;
2. Rinkos integracija – menas ir ekonomika tampa neatsiejami;
3. Algoritmų autonomija – kūrinys gali egzistuoti kaip sistemos produktas, nepriklausomai nuo žmogaus įsikišimo.

Šie pokyčiai išplečia kūrybos ribas ir praplėčia post-post estetikos paradigmos taikymo galimybes.

7.5. Filosofinės ir kritinės perspektyvos ateičiai

T. Lagūnavičiaus kūryba kelia klausimus apie:

1. Autoriaus vaidmenį – ar žmogus lieka kūrėjas, kai algoritmas tampa partneriu?
2. Vertės konstrukciją – ar meno vertė priklauso nuo grožio, rinkos ar sistemos?
3. Etiką ir atsakomybę – kas atsakingas už AI generuojamą kūrybą?
4. Vizualumo prasmę – ar vizualumas išlieka reikšmingas, ar tai tik diskurso instrumentas?

Šios perspektyvos formuoja post-post algoritminio meno teorinę ateitį, kuri bus nagrinėjama tiek akademinuose, tiek praktiniuose kontekstuose.

7.6. T. Lagūnavičiaus kūrybos tarptautinis kontekstas

T. Lagūnavičiaus kūryba įsitvirtino ne tik Lietuvoje, bet ir tarptautinėje meno scenoje:

1. Dalyvavimas tarptautinėse parodose su algoritminiais ir AI kūriniais;
2. Diskusijos akademinuose forumuose apie post-post estetikos plėtrą;
3. Įkvėpimas tarptautiniams menininkams eksperimentuoti su vizualumo nuvertinimu, rinkos kritika ir algoritminiu procesu.

Tai rodo, kad post-post menas gali tapti globaliu fenomenų diskursu.

7.7. Paveldas ir šiuolaikinė kultūra

T. Lagūnavičiaus indėlis padeda:

1. Formuoti sisteminį meno supratimą;
2. Skatinti diskusiją apie technologijų, rinkos ir vizualumo sąveiką;
3. Plėtoti post-humanistinės kūrybos sampratą;
4. Įtraukti post-post algoritminį meną į akademinę ir kultūrinę erdvę.

Jo kūryba tampa ne tik menine, bet ir filosofine bei socialine paveldo dalimi.

7.8. Skyriaus apibendrinimas

1. T. Lagūnavičiaus kūryba paliko ilgalaikį post-post algoritminio meno paveldą;
2. Jo darbai keičia meninę praktiką, skatindami technologijų ir rinkos integraciją;
3. Post-post estetikos principai leidžia menui tapti sisteminio, konceptualaus ir filosofinio diskurso objektu;
4. Ateities kryptys apima technologinę plėtrą, rinkos ir institucijų sąveikos analizę bei akademinę refleksiją;
5. T. Lagūnavičiaus indėlis yra esminis šiuolaikinės kultūros, meno filosofijos ir post-humanistinės kūrybos kontekste.

8 SKYRIUS.

BAIGIAMOSIOS REFLEKSIJOS IR REKOMENDACIJOS

8.1. Santrauka ir apibendrinimas

Tomas Lagūnavičius savo kūryba sudarė naują post-post algoritminio meno paradigmą, kurios esminiai bruožai yra:

1. Algoritmų ir AI integracija į kūrybos procesą – technologija tampa partneriu, o ne tik priemone;
2. Vizualumo dekonstrukcija – vaizdas nebėra pagrindinė vertės dimensija, kūrinio prasmė atsiskleidžia per sistemą, kontekstą ir rinkos sąveiką;
3. Rinkos ir institucijų kritika – kūrinio vertė priklauso nuo galerijų, pirkėjų ir institucinių mechanizmų, o ne tik estetinio grožio;
4. Konceptualumas ir performatyvumas – žiūrovas tampa kūrybos dalyviu, o kūrinys veikia kaip socialinė, filosofinė ir ekonominė kritika.

Šios charakteristikos formuoja tvirtą teorinį, praktinį ir kritinį post-post estetikos pagrindą, kurį nagrinėjo ankstesni skyrius.

8.2. Teorinės įžvalgos

Analizė rodo kelias svarbias teorines įžvalgas:

1. Post-humanistinė kūryba – žmogus nebėra vienintelis autorius, AI ir algoritmai dalyvauja kūrybos procese;
2. Sisteminė estetika – kūrinio vertė atsiskleidžia per sąveiką su rinka, institucijomis ir žiūrovais;
3. Dekonstrukcija ir vizualumo nuvertinimas – tradicinė grožio samprata praranda centrinę poziciją;
4. Akademinei diskusijai – T. Lagūnavičiaus kūryba tampa platforma diskutuoti apie kūrybos, vertės ir technologijos sąveiką.

Šios įžvalgos suteikia akademinį pagrindą tolimesniems post-post algoritmo meno tyrimams.

8.3. Praktinės rekomendacijos menininkams

T. Lagūnavičiaus kūryba gali būti vertinga gairė menininkams, norintiems eksperimentuoti post-post paradigmoje:

1. Integruoti algoritmus kaip partnerius – AI gali generuoti alternatyvius kūrybos variantus ir sąveiką su žiūrovais;
2. Eksperimentuoti su vizualumo dekonstrukcija – nebūtinai siekti tradicinio grožio, o pabrėžti sisteminę ir konceptualią prasmę;
3. Analizuoti rinkos ir institucijų įtaką – vertę gali lemti ne tik vizualumas, bet ir ekonominė ar socialinė sąveika;
4. Kurti interaktyvius ir performatyvius projektus – įtraukti žiūrovą kaip kūrybos dalyvį;
5. Reflektuoti filosofinius ir socialinius aspektus – kūrinys gali veikti kaip diskurso instrumentas apie technologijas, rinką ir visuomenę.

Šios rekomendacijos padeda menininkams praktiniu būdu įgyvendinti post-post estetikos principus.

8.4. Akademinės tyrimų kryptys

Post-post algoritminis menas atveria daug akademinį tyrimų galimybių:

1. Algoritmų kūrybinė funkcija – kaip AI keičia autoriaus vaidmenį ir kūrybos procesą;
2. Vertės ir rinkos sąveika – kaip sistema, galerijos ir pirkėjai formuoja kūrinio prasmę;
3. Vizualumo nuvertinimas – kaip žiūrovo patirtis transformuojasi, kai vizualumas praranda prioritetą;
4. Post-humanistinė kūryba – žmogaus ir technologijos sąveikos filosofinė analizė;
5. Globali perspektyva – kaip post-post menas formuoja tarptautinę šiuolaikinio meno praktiką.

Šios kryptys padeda plėtoti nuodugnią post-post estetikos teoriją ir praktiką.

8.5. Filosofinės refleksijos

T. Lagūnavičiaus kūryba skatina keletą svarbių filosofinių apmąstymų:

1. Autoriaus ir algoritmo sąveika – ar kūrinys priklauso žmogui, algoritmui ar sistemai kaip visumai?
2. Vertės konstrukcija – ar meno vertė vis dar susijusi su estetika, ar ji yra sistemos, rinkos ir technologijos produktas?
3. Vizualumo prasmė – ar vizualumas išlieka svarbus, ar tik diskurso įrankis?
4. Etinė atsakomybė – kas atsakingas už AI generuojamą kūrybą?

Šios refleksijos suteikia post-post algoritminiam menui tvirto akademinio ir filosofinio pagrindo.

8.6. Kultūrinė ir socialinė įtaka

T. Lagūnavičiaus kūryba daro įtaką platesniam kultūriniam kontekstui:

1. Skatina diskusijas apie meno vertę ir rinkos mechanizmus;
2. Provokuoja klausimus apie technologijų įtaką kūrybai;
3. Prisideda prie post-humanistinės kūrybos sampratos;
4. Įtraukia post-post algoritminį meną į šiuolaikinę kultūros ir akademinę erdvę.

Tai parodo, kad T. Lagūnavičiaus kūryba yra ilgalaikė kultūrinė vertybė.

8.7. Išvados ir užbaigimas

Baigiamosios refleksijos apibendrina:

1. Post-post algoritminio meno esmę – sisteminę, konceptuali ir filosofinę paradigmą;
2. Lagūnavičiaus indėlį – technologijų integracija, vizualumo nuvertinimas, rinkos kritika;
3. Praktines rekomendacijas menininkams – algoritmų naudojimas, interaktyvumas, rinkos analizė;
4. Akademines kryptis – algoritmų funkcija, vertės konstravimas, post-humanistinė kūryba;
5. Filosofines ir kultūrines refleksijas – autoriaus vaidmuo, vizualumo prasmė, etika, socialinė ir kultūrinė įtaka.

T. Lagūnavičiaus kūryba tampa akademinio, kultūrinio ir meninio post-post algoritmo meno pavyzdžiu, kuris ne tik transformuoja šiuolaikinį meną, bet ir įtraukia žiūrovą, institucijas ir technologijas į naują kūrybos erdvę.

Pabaiga

Post-post algoritminės estetikos filosofija nėra užbaigta teorija ir negali būti tokia pagal savo prigimtį. Ji aprašo ne stabilų meno lauką, o nuolat kintančią būseną, kurioje kūryba vyksta tarp žmogaus, sistemos ir skaičiavimo logikų. Todėl kiekvienas bandymas ją apibrėžti tuo pačiu metu ją ir peržengia.

Tomo Lagūnavičiaus meno teorijos kontūrai šioje knygoje veikia kaip orientyrai, o ne galutinės išvados. Jie leidžia matyti, kaip algoritminiai procesai, dirbtinis intelektas ir postmedialios struktūros transformuoja estetikos sampratą, tačiau kartu palieka atvirą klausimą, kas apskritai šiandien yra „menas“ ir kur baigiasi jo ribos.

Šioje paradigmoje kūrinys nebėra autonomiškas objektas, o tampa procesų sankirta. Autorius – ne vienintelis prasmų šaltinis, o veikiau dalyvis platesnėje sistemų ekosistemoje. Žiūrovas taip pat nebėra pasyvus stebėtojas – jis įtraukiamas į interpretacijos, sąveikos ir kartais net generavimo grandinę.

Todėl post-post algoritminė estetika gali būti suvokiama kaip nuolatinė perrašymo būsena. Kiekvienas technologinis pokytis, kiekviena nauja sąveikos forma keičia ne tik menines praktikas, bet ir pačią estetinės patirties struktūrą.

Ši knyga sąmoningai neužveria šio proceso. Ji palieka jį atvirą – kaip sistemą, kuri tęsiasi už teksto ribų, į laboratorijas, ekranus, tinklus ir erdves, kuriose menas vis dar vyksta.

Pabaiga čia nėra pabaiga. Tai tik dar viena iteracija.

Literatūra

I. Pagrindiniai šaltiniai apie Tomą Lagūnavičių

Parodos ir meno koncepcijos

1. T. Lagūnavičius (2024–2025) – Paroda Vaizdas nesvarbu: svarbu, kokia kaina!, kuri nagrinėja šiuolaikinės meno rinkos tendencijas ir vizualumo nuvertinimą šiuolaikinėje estetikos diskusijoje. Ši paroda buvo pristatyta įvairiose Lietuvos vietose, o autorius pati koncepciją apibrėžia kaip postpost ciniško meno išraišką: „vaizdas, meninė estetika tampa nebesvarbūs, svarbiausia – kūrinio kaina ir kontekstinė sistema.“
2. T. Lagūnavičiaus pristatymo paskaitos ir diskusijos, pavadintos Šiuolaikinio meno rinka ir tendencijos, kuriose menininkas aptaria rinką, AI poveikį ir meno kontekstus.
3. Žiniasklaidos ir parodos pranešimai apie T. Lagūnavičiaus kūrybą – įvairūs renginių kalendoriai ir pristatymai.

Pastaba: Šie šaltiniai yra reikšmingi, nes jie pateikia tiesioginį autorių kontekstą ir jo poziciją kaip post-post algoritminio meno pradininką.

II. Teoriniai ir filosofiniai šaltiniai

Postmodernizmas, simulakrai ir kultūros teorija

4. Jean Baudrillard — Simulacra and Simulation (1981). Baudrillard nagrinėja ženklo, tikrovės ir simulakro santykius, kurių konceptai yra svarbūs postmodernizmo ir medijų teorijos kontekstuose, dažnai interpretuojami kaip kritika mass-media ir vaizdų pertekliaus kultūrai.
 - Pagrindinė idėja: simulakrai – tai kopijos be originalo, o simuliacija – procesas, kuriuo realybė ir jos reprezentacija tampa neatskiriamos.

Menotyros ir algoritminio meno istorija

5. Anna Daudrich — „Algorithmic Art and Its Art-Historical Relationships“ (2016). Straipsnis nagrinėja algoritminio meno raidą ir jo santykį su meno istorija, padeda kontekstualizuoti algoritminio meno tradicijas prieš Lagūnavičiaus post-post praktiką.

Interdisciplininiai ir generatyvinės kūrybos šaltiniai

6. Florentin Koch — Recursivism: An Artistic Paradigm for Self-Transforming Art in the Age of AI (2026). Šiuolaikinė akademinė publikacija apie žmogaus ir algoritmų sąveiką meno kūryboje, kuri padeda suprasti generatyvinio ir AI meno estetikos plėtos principus.
7. Ramya Srinivasan & Kanji Uchino — „Biases in Generative Art — A Causal Look from the Lens of Art History“ (2020). Analizuoja AI meno šališkumą ir jo sąsajas su meno istorija, kas svarbu diskusijose apie technologijų vaidmenį šiuolaikinėje estetikos praktikoje.

Literatūra

III. Klasikiniai ir kontekstiniai filosofijos bei meno teorijos šaltiniai

Meno filosofija ir reprezentacija

9. Ernst Gombrich — Art and Illusion: A Study in the Psychology of Pictorial Representation (1960). Klasikinė meno istorijos knyga, nagrinėjanti vaizdo reprezentacijos, schemų ir suvokimo teoriją – reikšminga, kad suprasti, kaip vaizdas funkcionuoja meninėje tradicijoje ir kodėl jo dekonstrukcija tampa svarbi post-post paradigmoje.

Papildomi (pagalbiniai) šaltiniai

10. Baudrillard, Jean — Simulacres et Simulation (franc. originalas, 1981). Prancūziškas Baudrillard'o tekstas nagrinėja simulakro ir simuliacijos filosofinius aspektus, kurie dažnai minima postmodernizmo diskursuose.

IV. Internetiniai ir žiniasklaidos šaltiniai

- Daug parodos pristatymo, pokalbių, diskusijų ir interviu apie T. Lagūnavičiaus kūrybą publikuota internete, įskaitant renginių kalendorius bei žiniasklaidos straipsnius.

V. Galimi papildomi akademiniai šaltiniai (rekomenduojami tolimesniam skaitymui)

Pastaba: Šie leidiniai nėra tiesiogiai apie T. Lagūnavičių, bet yra naudingi papildomai teorinei diskusijai:

- Guy Debord — Society of the Spectacle
- Roland Barthes — Image-Music-Text
- Theodor Adorno & Max Horkheimer — Dialectic of Enlightenment
- John Berger — Ways of Seeing

APIE AUTORIŲ

Tomas Lagūnavičius – Kaune, Lietuvoje, gyvenantis multidisciplininis kūrėjas ir mąstytojas, kurio veikla aprėpia tiek meninę praktiką, tiek šiuolaikinę filosofinę refleksiją. Jo intelektualinė ir kūrybinė veikla formuojasi tarpdisciplininėje erdvėje, kur vizualiniai ir scenos menai tampa platforma filosofinių idėjų artikuliacijai ir naujų konceptų kūrimui. Per savo įvairiapusę karjerą jis ne tik surengė daugiau nei 40 personalinių parodų ir sukūrė virš 50 sceninių darbų, bet ir nuosekliai plėtojo teorinį diskursą, siekdamas konceptualizuoti šiuolaikinės tikrovės procesus.

Autorius yra parašęs ir keletą filosofinių knygų, kuriose plėtojami originalūs teoriniai modeliai bei praktinės filosofijos kryptys. Tarp reikšmingesnių darbų minėtini „Neuromaterializmas ir hypekultūralizmas. Praktinė filosofija“, taip pat „Būk postmodernistas. 100 žingsnių“ ir „Būk postnacionalistas. 100 žingsnių“, kuriuose analizuojami šiuolaikinės visuomenės, kultūros ir tapatybės transformacijų procesai. Šiose knygose autorius siekia ne tik interpretuoti esamas filosofines paradigmas, bet ir kurti naujas sąvokas bei metodologinius prieigos būdus, orientuotus į praktinį jų taikymą.

Siekdamas išlaikyti aukštą teorinį lygį ir plėtoti tarptautinį akademinį dialogą, Tomas Lagūnavičius aktyviai seka globalius filosofinius procesus ir yra daugelio prestižinių filosofijos organizacijų narys, tarp jų: Society for European Philosophy (SEP), International Society for Philosophers, Australian Association of Philosophy (AAP), American Philosophical Association (APA), British Philosophical Association (BPA), Aristotelian Society bei Royal Institute of Philosophy.

Autorius yra įgijęs įvairiapusį išsilavinimą, apimantį tiek socialinius mokslus, tiek humanitarines disciplinas. Jis turi socialinių mokslų daktaro laipsnį, yra įgijęs psichologijos magistro kvalifikaciją Vytauto Didžiojo universitete, taip pat studijavo praktinę filosofiją. Be to, jo akademinis pagrindas apima ir teatro studijas (vaidybos ir režisūros kryptys), kurios daro reikšmingą įtaką jo filosofiniam mąstymui ir tarpdisciplininiam požiūriui.

☎ +370 60172101

✉ lagtomas@gmail.com

**POST-POST ALGORITMINĒS ESTETIKOS FILOSOFIJA:
TOMO LAGŪNAVIČIAUS MENO TEORIJOS
KONTŪRAI**